

Dossier van de maand : beslag en overdracht - beschermde inkomsten – verplichte codering in de mededeling bij de betalingsopdracht

1. UW KLACHT

U dient klacht in tegen uw bank.

Eind augustus 2024 werd er beslag gelegd op uw rekeningen en dit in opdracht van de FOD Financiën.

U hebt een zontje en hij is net gestart in de middelbare school. U moest bijgevolg ervoor zorgen dat er geld op zijn rekening stond om zijn boeken en ander schoolgerief te kunnen betalen. Op 30 augustus 2024 raadpleegde u uw rekeningen en zag u dat deze leeg en geblokkeerd waren. U belde meteen naar uw bank kantoor en kreeg hierbij de reden te horen. De bank stelde dat ze niks hieraan kon doen en u contact moest opnemen met de FOD Financiën.

U hebt vervolgens contact opgenomen met de FOD Financiën en kreeg als antwoord dat alles afhing van uw bank aangezien deze moest laten weten of er beschermde gelden op de rekening stonden. Hierop kan immers geen beslag gelegd worden. Uw kantoor heeft u echter laten weten dat er geen beschermde bedragen waren en zo werd alles geblokkeerd en had u geen geld meer.

Ondertussen hebt u nog steeds uw geld niet teruggekregen. Het gaat over een bedrag van 1.115,14 euro. U hebt ook meerdere malen contact gehad met de FOD Sociale Zekerheid en zij hebben u een bewijs gestuurd dat uw inkomen nooit vatbaar is voor beslag.

U wenst van uw bank zo snel mogelijk een oplossing te verkrijgen. U wenst het bedrag waarop ten onrechte beslag gelegd werd terug te krijgen.

2. STANDPUNT VAN DE BANK

U richtte zich tot Ombudsfin naar aanleiding van het beslag op uw rekeningtegoeden. U hoopte bevestiging te krijgen dat de bank een fout heeft gemaakt en deze recht zou zetten. Volgens u verwijst de bank naar het feit dat er bij de inkomsten steeds een code staat, gevolgd door de letter A, B of C maar u hebt niets aan die uitleg omdat u geen bankmedewerker bent.

Standpunt

Vanaf 1 januari 2007 is wettelijk voorzien dat bepaalde inkomsten worden beschermd bij creditering op een zichtrekening. De wet betreft de onvatbaarheid voor beslag en onoverdraagbaarheid van de inkomsten. Het gaat over inkomsten zoals lonen, vakantiegeld, pensioenen, onderhoudsuitkeringen, kinderbijslag, etc.

De bescherming van de inkomsten kan alleen werken wanneer de beschermde bedragen door de bank kunnen opgespoord en geïsoleerd worden. Daarom verplicht de wet dat de opdrachtgevers bij de betaling van beschermde inkomsten op een zichtrekening een specifieke code moeten meegeven. De codering is verplicht ongeacht of er beslag of overdracht op de zichtrekening van de begunstigde rust of niet.

De codering bestaat uit drie karakters gevolgd door een spatie en moet worden geregistreerd in de eerste drie posities van de vrije mededelingszone. Er zijn drie codes: /A/, /B/ en /C/. De code moet altijd gevolgd worden door een spatie, voor enige andere vrije mededeling.

Op 29 augustus 2024 heeft de bank in opdracht van de FOD Financiën beslag gelegd op uw rekeningen. Die dag werden alle rekeningen geblokkeerd waarvan u titularis of mede-titularis bent.

Op 30 augustus 2024 heeft de bank de beschermde inkomsten opgevraagd. Op uw persoonlijke zichtrekening waren die er niet, op uw gemeenschappelijke rekening daarentegen wel.

Op 19 augustus 2024 is er op uw persoonlijke zichtrekening een bedrag van 1.914,36 euro toegekomen met de mededeling: 73171347N005 /C/ xxxxx. De FOD Sociale Zekerheid was de opdrachtgever. Na die verrichting bedroeg uw rekeningsaldo 2.627,90 euro.

Op 30 augustus 2024 heeft de bank uw persoonlijke rekening gedebiteerd met 1.115,90 euro (het volledige rekeningsaldo) met de mededeling: "voorwerp beslag".

Besluit

De bank heeft bij het overmaken van de tegoeden van uw persoonlijke rekening geen fout gemaakt. Het is belangrijk dat de mededeling bij een inkomende betaling van beschermde inkomsten begint met de letter A, B of C. Bij de betaling die op 19 augustus 2024 op uw persoonlijke rekening is toegekomen, was dat niet het geval. Net dat is de reden waarom het volledige rekeningsaldo aan de FOD Financiën werd overgemaakt.

De bank verwijst hiervoor ook naar volgende wettekst:

Het op 14/07/2006 gepubliceerd uitvoeringsbesluit legt volgende codes vast die in de eerste drie posities van de vrije mededelingszone bij een overschrijving moeten worden vermeld:

- Code /A/ voor de inkomsten uit arbeid zoals bepaald in artikel 1409, §1 Ger.W (de inkomsten uit bezoldigde activiteiten in het kader van een arbeidsovereenkomst, een leerovereenkomst, een statuut, een abonnement, het vakantiegeld betaald krachtens de wetgeving op de jaarlijkse vakantie = kortom alles wat de werkgever betaalt) en 1409 bis Ger W.;

- Code /B/ voor de inkomsten uit andere activiteiten zoals bepaald in artikel 1409§1bis (inkomsten als zelfstandige) en de vervangingsinkomsten zoals bepaald in artikel 1410, §1 Ger W (o.a. onderhoudsgelden, pensioenen, werkloosheidsuitkeringen);

- Code /C/ voor de inkomsten die volledig beschermd zijn tegen beslag en overdracht zoals bepaald in artikel 1410, §2 Ger W (o.m. kinderbijslag, wezenpensioenen, bestaansminimum enz.).

De letters A, B, C, moeten steeds een hoofdletter zijn en moeten zowel bij een overschrijvingsopdracht als bij een storting in contanten door de opdrachtgever op een rekening waarvan hij niet de titularis is, meegedeeld worden aan diens kredietinstelling. In geval van een storting in contanten dient de kredietinstelling een document af te leveren waarop de betaling en de meegedeelde code worden vermeld (stortingsbewijs).

3. ONS ADVIES

U bent van mening dat de bank een fout gemaakt heeft door bepaalde tegoeden op uw rekening die niet vatbaar zijn voor beslag toch ten gevolge van een beslag over te maken aan de FOD Financiën. U wenst de bank aansprakelijk te stellen hiervoor en vraagt onder meer dat de bank u het overgemaakte bedrag terugbetaalt.

Op 29 augustus 2024 heeft de bank in opdracht van de FOD Financiën beslag gelegd op uw rekeningen. Zij heeft vervolgens al uw rekeningen, waarvan u titularis of mede-titularis bent, geblokkeerd. Op 30 augustus 2024 heeft de bank in het kader van dit beslag uw persoonlijke rekening gedebiteerd met 1.115,90 euro (het

volledige rekeningssaldo) met de mededeling: “voorwerp beslag”. U meent echter dat dit bedrag een inkomen betreft dat niet vatbaar was voor beslag.

Betrokken bedrag van 1.115,90 euro maakte deel uit van het bedrag van 1.914,36 euro dat op 19 augustus 2024 op uw persoonlijke zichtrekening werd gestort. Dit bedrag werd overgeschreven door de FOD Sociale Zekerheid. Uit uw klacht leiden wij af dat dit bedrag een vervangingsinkomen betreft. Hierop kon inderdaad, conform de artikelen 1409 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek, in principe geen beslag worden gelegd.

In haar standpunt legt de bank duidelijk uit hoe banken op de rekeningen van klanten kunnen identificeren welke bedragen al dan niet vatbaar zijn voor beslag. Hiervoor wordt gewerkt met de codes /A/, /B/ en /C/. Wanneer een bepaalde opdrachtgever een bedrag overschrijft dat in feite beschermde inkomsten betreft, waarop dus niet (integraal) beslag kan worden gelegd, is de opdrachtgever in feite verplicht om deze codes te vermelden in de mededeling bij de betalingsopdracht. Deze code moet worden geregistreerd in de eerste drie posities van de vrije mededelingszone.

Het systeem van deze codes wordt voorzien door artikel 1411bis, §§ 3 en 4 van het Gerechtelijk Wetboek:

“§3 De Koning bepaalt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de nadere regels die het mogelijk maken een bijzondere code bij de in de artikelen 1409, 1409bis en 1410 bedoelde bedragen te vermelden op het ogenblik waarop deze bedragen ingeschreven worden op de creditzijde van de zichtrekening. Deze bijzondere code wordt vermeld op het uittreksel van de zichtrekening.

Deze laatste verplichting geldt niet voor inschrijvingen op de creditzijde van de zichtrekening ten gevolge van een storting in contanten, behalve in de door de Koning bepaalde gevallen en volgens de door Hem vastgelegde nadere regels.

§4 De opdrachtgever van de betaling op een zichtrekening van een bedrag als bedoeld in de artikelen 1409 en 1410, §§ 1, 2° tot 8°, en 2, deelt de in § 3 bedoelde code mee aan zijn financiële instelling, die hem op haar beurt meedeelt aan de kredietinstelling waarbij die zichtrekening aangehouden wordt.”

In een Koninklijk Besluit van 4 juli 2006 (gepubliceerd op 14 juli 2006) wordt deze regeling verder uitgewerkt. Artikel 1 van dit KB voorziet het volgende:

“Teneinde te beantwoorden aan het bepaalde in artikel 1411bis, § 3, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek, vermeldt de opdrachtgever de volgende codes in de overschrijvingsopdracht wanneer een bedrag bedoeld in de artikelen 1409, 1409bis en 1410 van hetzelfde Wetboek gecrediteerd wordt op een zichtrekening bij een kredietinstelling door middel van een overschrijving :

1° de drie tekens /A/ voor de bedragen beoogd in de artikelen 1409, § 1, en 1409bis van hetzelfde Wetboek;

2° de drie tekens /B/ voor de bedragen beoogd in de artikelen 1409, § 1bis, en 1410, § 1, van hetzelfde Wetboek;

3° de drie tekens /C/ voor de bedragen beoogd in artikel 1410, § 2, van hetzelfde Wetboek;

De letters A, B, C moeten steeds een hoofdletter zijn.

De opdrachtgever vermeldt de code, gevolgd door een spatie, in de eerste vakjes van de ruimte voor vrije mededelingen, voor enige andere mededeling.”

In haar standpunt geeft de bank een duidelijk overzicht van de beschermde tegoeden die gedurende de laatste maand voorafgaand aan het beslag op uw rekeningen gecrediteerd werden. Wat de gestorte schooltoeslag en de gezinsbijslagen betreft, kan u duidelijk zien dat de mededeling bij de betalingsopdracht start met de code

“/C/”. Dit zijn inderdaad beschermde inkomsten en deze konden door een correcte vermelding van de overeenkomstige code ook als dusdanig worden geïdentificeerd door de bank. Bijgevolg werden deze bedragen niet overgemaakt aan de FOD Financiën. U bevestigt in uw klacht dat de betrokken rekening werd vrijgegeven.

Wat de storting van de FOD Sociale Zekerheid betreft, werd daarentegen niet correct gebruik gemaakt van de code “/C/”. Deze code moet immers in de eerste drie posities van de vrije mededelingszone bij de overschrijving worden vermeld. U kan duidelijk zien dat dit voor deze overschrijving niet gebeurd is, waardoor dit bedrag niet door de bank geïdentificeerd werd als een beschermd inkomen. Bijgevolg werd dit bedrag wel overgemaakt aan de FOD Financiën.

Ombudsfinaal is van mening dat aan de bank geen fout verweten kan worden. De bank kon betrokken verrichting niet identificeren als beschermd inkomen, dat dus niet vatbaar was voor beslag, aangezien geen correct gebruik gemaakt werd van de overeenkomstige code in de mededeling bij de overschrijving.

Verder menen wij ook dat het door de bank aan de FOD Financiën overgemaakte bedrag in feite geen schade betreft. Dit bedrag werd immers overgemaakt in het kader van een beslag en dus ter aanzuivering van uw schuld. Dit bedrag is met andere woorden niet verloren gegaan, maar werd aangerekend op uw openstaande schuld. Er zou volgens Ombudsfinaal pas sprake kunnen zijn van schade indien u bepaalde financiële gevolgen zou kunnen aantonen ten gevolge van deze onterechte overmaking aan de FOD Financiën. Wij stellen vast dat u geen dergelijk bewijs van schade levert.

Daar betrokken bedrag in feite niet vatbaar was voor beslag, kan u eventueel contact opnemen met de FOD Financiën en trachten een regeling te treffen. U kan best hierbij uw communicatie met de opdrachtgever van betrokken verrichting, nl. de FOD Sociale Zekerheid, waarin bevestigd werd dat betrokken bedrag niet vatbaar was voor beslag, meesturen. Indien u niet tot een akkoord komt, kan u er eventueel voor kiezen verzet aan te tekenen.

U kan best ook de FOD Sociale Zekerheid hierover aanschrijven om soortgelijke problemen in de toekomst te vermijden. Wij stellen verder vast dat artikel 1411bis, §5 van het Gerechtelijk Wetboek een sanctie voorziet wanneer niet correct gebruik gemaakt wordt van de betrokken codes:

“De opdrachtgever van een betaling bedoeld in § 4, die verzuimt een bijzondere code toe te kennen of die verzuimt deze mee te delen aan zijn financiële instelling waarvan sprake in § 4, wordt gestraft met geldboete van 200 euro tot 5000 euro.”

Besluit

Wij besluiten dat er geen gronden zijn om van de bank een tussenkomst te eisen. Aangezien bij de overschrijving van de FOD Sociale Zekerheid de code /C/ niet in de eerste vakjes van de vrije mededeling vermeld stond, kon het IT systeem van de bank deze verrichting niet correct identificeren als zijnde niet vatbaar voor beslag. Het kan de bank dan ook niet verweten worden dat dit bedrag werd overgemaakt aan de FOD Financiën. Bovendien menen wij dat u geen bewijs levert van de door u geleden schade.